

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 01 » 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВД.1.04 «ДИТЯЧЕ ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ ТА ВІНАХІДНИЦТВО
З МЕТОДИКОЮ»**

для студентів

спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другого (магістерського)
(назва освітнього рівня, ОР)

освітньої програми 012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти
(шифр і назва освітньої програми)

Київ-2021

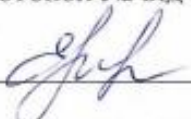
Розробник:

Волинець Ю. О, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти

Викладач:

Волинець Ю. О, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти Протокол № від 08.09.2021 р.

Завідувач кафедри О.А. Половіна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) 012.00.02 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) Л.В. Козак

Робочу програму перевірено 2021 р
Заступник директора М.А. Машовець

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	заочна
Вид дисципліни	За вибором студента
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/ годин	6 /180
Курс	2-3
Семестр	4-5
Кількість змістових модулів з розподілом:	6
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, в тому числі:	180
Аудиторні	24
Модульний контроль	-
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	156
Форма семестрового контролю	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є підготовка висококваліфікованих педагогів-дослідників, здатних на основі глибоких знань з основ природничих, психолого-педагогічних наук та фахових методик здійснювати роботу з організації та керівництва дитячого експериментування та винахідництва.

Основними завданнями курсу «Дитяче експериментування та винахідництво з методикою» є:

- Ознайомлення студентів з сучасними науковими дослідженнями та практичним досвідом в галузі дитячого експериментування та винахідництва;
- оволодіння студентами методикою організації дослідницької діяльності дошкільників, а також методами та формами;

– формування активної творчої особистості, здатної до самостійного визначення і розв’язання фахових завдань; інтересу у студентів до оволодіння змісту навчальної дисципліни.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування компетентностей:

ФК-6. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості.

ФК-7. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі.

ФК-11. Здатність до організації рухової, ігрової, художньо-мовленнєвої, художньо-продуктивної (образотворча, музична, театральна) діяльності дітей раннього і дошкільного віку; створення розвивального середовища; використання інноваційних технологій дошкільної освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 2.Інтерпретуватизміст і вимоги БКДО та варіативних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України та обирати адекватні методики для їх забезпечення.

ПРН-12.Розуміти і визначати особливості ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання у розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-13.Планувати освітню роботу з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього, дошкільного віку, дітей та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-16.Володіти вміннями, необхідними для реалізації БКДО та чинних освітніх програм; визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти.

ПРН-20.Розробляти плани та конспекти різних форм освітньої діяльності дітей дошкільного віку з урахуванням вікових особливостей та індивідуальних відмінностей.

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації дитячого експериментування та винахідництва з методикою</i>							
Тема 1. Дитяче експериментування та винахідництво в освітньому процесі		2		2			39
Тема 2. Сучасні дослідження з проблеми організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей в природі			2	2			39
Разом		2	2	4			78
<i>Змістовий модуль 2. Зміст, завдання, форми організації і методики керівництва дослідно-експериментальної діяльності дітей</i>							
Тема 3. Зміст та завдання дослідницько-експериментальної діяльності дітей дошкільного віку		2		2			26
Тема 4. Умови ефективної організації дитячого експериментування та винахідництва		2		2			26
Тема 5. Методи керівництва та форми організації роботи з дитячого експериментування та винахідництва в умовах освітньої діяльності		2	2	4			26
Разом		6	2	8			78
Залік	2	2					

Усього	180	8	4	12			156
--------	-----	---	---	----	--	--	-----

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ ТА ВИНАХІДНИЦТВА

Лекція 1. Дитяче експериментування та винахідництво в освітньому процесі (2 год.)

Значення для розвитку особистості та місце дитячого експериментування та винахідництва в освітньому процесі. Поняття «дитяче експериментування», «винахідництво», «дослідницько-експериментальна діяльність дітей в природі». Структура дослідження. Експериментування. Винахідливість як найхарактерніший прояв творчості.

Основні поняття теми: дитяче експериментування та винахідництво, дослідницько-експериментальна діяльність, етапи, дослідницька діяльність, експериментування, винахідливість.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Практичне заняття 1. Значення для розвитку особистості та місце дитячого експериментування та винахідництва в освітньому процесі (2 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття).

Інтерактивні вправи. Проблемні питання: «Яке значення для всього життя людини має збереження її попереднього досвіду?» та «Наскільки попередній досвід людини полегшує пристосування до навколишнього світу, що створює та виробляє постійні прийоми, які повторюються в однакових умовах?». Визначити предмет і завдання курсу «Дитяче експериментування та винахідництво». Значення експериментально-дослідницької діяльності дітей в природі для їх розумового розвитку.

II. Практична частина.

Перевірка самостійної роботи студента. Обговорення теоретичного матеріалу. Вирішення педагогічних ситуацій та участь у розв'язанні ситуацій, що передбачає застосування раніше отриманих студентом теоретичних знань та творчого підходу.

1. Обґрунтувати значущість курсу «Дитяче експериментування та винахідництво» в системі підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти. Дати визначення основним поняттям курсу.

2. Пояснити відмінність експериментування від дослідницької діяльності та винахідництва.

3. Робота в парах. Відобразити схематично складові структури дослідження, експериментування. Скласти схему розвитку винахідливості у дошкільників (зовнішні та внутрішні чинники).

4. Визначити критерії винахідливості. Розкрити зміст самостійної пошукової діяльності дітей в природі.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Семінарське заняття 1. Зміст та завдання самостійної пошукової діяльності дітей в природі (2 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття).

Інтерактивні вправи. Проблемні питання: «Чи завжди ви можете дати відповідь на питання маленьких чомучок?».

II. Практична частина. Актуалізація досвіду учасників з теми.

1. Охарактеризувати зміст та завдання самостійної пошукової діяльності дітей в природі.

2. Розкрити значення для розвитку особистості та місце дитячого експериментування в освітньому процесі (кухня, під час будь-якої діяльності, з рослинами (будь-яка пора року)). Вивчення індивідуальних інтересів дітей при організації їх дослідницько-експериментальної діяльності шляхом спостережень, індивідуальних бесід, вивчення результатів діяльності дітей, організації співпраці з батьками, використання малюнкових тестів.

3. Розкрити відповідність завдань вихідній меті виховання та потребам розвитку дитини дошкільного віку. Вимоги до особистості на сучасному етапі: інтелектуально і фізично розвинена, високоморальна (лише така людина здатна доцільно використовувати досягнення сучасної науки і техніки), ініціативна, мобільна, підготовлена до сприйняття і творення конструктивних змін. Зв'язки між змінами об'єктів рослинного світу та впливом на них природних факторів та діяльності людини.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Практичне заняття 2. Підготовка дошкільного педагога до

здійснення роботи з організації дитячого експериментування та винахідництва (4 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття).

Інтерактивні вправи. Дискусія «Міні-лабораторії в ЗДО?!»
Проблемні питання: «Де мають бути розташовані міні-лабораторії? Чим мають бути оснащені центри дитячого експериментування? Як інтегрувати дослідницьку діяльність дитини з різними формами роботи?».

II. Практична частина. Актуалізація досвіду учасників з теми.

1. Підготовка матеріалів та обладнання для дослідної роботи дітей у природничо-науковому центрі та самостійного експериментування.

2. Розкрити питання дотримання динаміки змін у науково-природничому центрі. Стимулювання пізнавальної активності дітей щодо дослідження об'єктів природи. Надання початкової системи знань та приведення у систему емпіричних уявлень дітей про об'єкти та явища природи. Загально-інформаційна (добір змісту, матеріалів та обладнання) та методична (опрацювання спеціальної літератури, отримання методичних рекомендацій, планування, добір методів роботи) підготовка дошкільного педагога до здійснення роботи з експериментально-дослідницької діяльності дітей в природі.

3. Визначити важливість керівництва дошкільного педагога: планування, забезпечення матеріальної та методичної бази; вивчення стану роботи з експериментування у молодшій і середній та проведення нескладних дослідів в природі у старшій групі ЗДО.

4. Охарактеризувати роботу з родинами вихованців з питань організації дитячого експериментування та винахідництва в домашніх умовах: консультування з питань значення даного виду роботи з дітьми, організації місця для проведення нескладних дослідів, ознайомлення зі змістом роботи; надання спеціальної літератури; організація спільної дослідницької діяльності батьків та дітей з порівнянням отриманих результатів.

5. Підготовка і проведення нескладних дослідів з дітьми.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ЗМІСТ, ЗАВДАННЯ, ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ КЕРІВНИЦТВА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 2. Зміст та завдання дослідницько-експериментальної діяльності дітей дошкільного віку (2 год.)

Завдання дослідницько-експериментальної діяльності дітей. Схема розвитку винахідливості (зовнішні та внутрішні чинники). Критерії винахідливості. Зміст самостійної пошукової діяльності дітей в природі.

Основні поняття теми: завдання дитячого експериментування та винахідництва, критерії винахідливості, сфери розвитку особистості, соціальна сфера, комунікативна сфера, фізична сфера, когнітивна сфера.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Практичне заняття 3. Сучасні дослідження з проблем організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей в природі (2 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття).

II. Практична частина.

1. Використовуючи методичну літературу, знайти й розкрити сутність практичної екології як напрямку методики ознайомлення дітей з природою в дослідженнях Н. М.Горопахи, С. П.Єлманової, Н. М.Кот, Н. В. Лисенко, З. П. Плохій.

2. Охарактеризувати розвиток пізнавальних інтересів та допитливості дітей шляхом нескладного експериментування в дослідженні Г. В. Беленької.

3. Розкрити вимоги до особистості на сучасному етапі: інтелектуально і фізично розвинена, високоморальна (лише така людина здатна доцільно використовувати досягнення сучасної науки і техніки), ініціативна, мобільна, підготовлена до сприйняття і творення конструктивних змін. Основні групи завдань дослідницько-експериментальної діяльності дітей в природі у відповідності до сфер розвитку особистості (соціальна сфера, когнітивна сфера, комунікативна сфера, фізична сфера).

II. Пізнавальні та проблемні завдання.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основні поняття теми: експериментування, практична екологія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Лекція 3. Умови ефективної організації дитячого

експериментування та винахідництва (2 год.)

Підготовка матеріалів та обладнання для дослідної роботи дітей у природничо-науковому центрі та самостійного експериментування. Загально-інформаційна (добір змісту, матеріалів та обладнання) та методична (опрацювання спеціальної літератури, отримання методичних рекомендацій, планування, добір методів роботи) підготовка педагога до здійснення роботи з експериментально-дослідницької діяльності дітей в природі. Взаємоспівпраця з родинами учнів з питань організації дитячого експериментування та винахідництва в домашніх умовах: консультування з питань значення даного виду роботи з дітьми, організації місця для проведення нескладних дослідів, ознайомлення зі змістом роботи; надання спеціальної літератури; організація спільної дослідницької діяльності батьків та дітей з порівнянням отриманих результатів.

Основні поняття теми: обладнання для дослідної роботи, динаміка змін, стимулювання пізнавальної активності, система знань.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Практичне заняття 4. 3Принципи роботи з організації дослідницької діяльності дітей в природі (2 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття). Встановіть зв'язок дитячого експериментування з іншими видами діяльності.

II. Практична частина.

1. Визначити принципи роботи з організації дослідницької діяльності дітей дошкільного віку (принцип науковості, принцип цілісності, принцип систематичності та послідовності, принцип індивідуально-особистісної орієнтації виховання тощо).

2. Подумайте, які потрібно виділити вміння в якості показників результативності пізнавально-дослідницької діяльності бачити проблему. Зобразити схематично.

3. Ілюстративно зобразити зміст діяльності дітей у науково-природничому центрі.

4. Розкрити роль самостійної пошукової діяльності в природі для розвитку особистості дитини.

II. Пізнавальні та проблемні завдання.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 5. Методи керівництва та форми організації роботи з дитячого експериментування та винахідництва в умовах освітньої діяльності (2 год.)

Методи, форми і технології керівництва організації роботи з дитячого експериментування та винахідництва в умовах суспільного і сімейного дошкільного виховання. Безпосередні (прямі) та опосередковані методи керівництва дослідницькою діяльністю дітей в природі. Форми організації дослідницько-експериментальної діяльності учнів в природі. Індивідуальна робота дітей за інтересами у науково-природничому центрі. Роль родини в розвитку дослідницько-експериментальної діяльності дітей дошкільного віку. Врахування інклюзивних підходів під час дослідницько-експериментальної діяльності дітей в умовах ЗДО.

Основні поняття теми: методи керівництва, безпосередні методи, опосередковані методи, форми організації дослідницько-експериментальної діяльності, технології.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Семінарське заняття 1. Зміст та завдання самостійної пошукової діяльності дітей в природі (2 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності заняття).

II. Практична частина. Актуалізація досвіду учасників з теми.

Розкрити методи, форми і технології керівництва організації роботи з дитячого експериментування та винахідництва в умовах суспільного і сімейного дошкільного виховання.

Охарактеризуйте безпосередні (прямі) та опосередковані методи керівництва дослідницькою діяльністю дітей дошкільного віку в природі.

Визначити форми організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей в природі.

Презентація на теми: «Індивідуальна робота дітей за інтересами у науково-природничому центрі»; «Роль родини в розвитку дослідницько-експериментальної діяльності дітей»; «Інклюзивні підходи під час дослідницько-експериментальної діяльності дітей в умовах ЗДО».

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

Практичне заняття 5-6. Планування і проведення нескладних дитячих досліджень (4 год.).

I. Вступна частина (мета, завдання, вимоги та форми звітності

заняття).

Інтерактивні вправи. «Конкурс інтелектуалів».

II. Практична частина. Актуалізація досвіду учасників з теми.

Розробити і презентувати пам'ятку «Варіанти спільної дослідницької діяльності дітей та батьків, або Чаклуєм разом з дітьми» (під час купання, прибирання приміщення, поливання квітів, проведення ремонту (думка дитини), одного разу на кухні...).

Презентація самостійної роботи студента. Презентація буклету «На допомогу вихователю». Проведення нескладних дитячих досліджень.

III. Підсумок. Рефлексія.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-7.

6 Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студентів	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількісні одиниц.	Максимальна кількість балів	Кількіс. Одиниц.	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	2	2	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50	10	50
			84		108
Разом		–	1	–	192
Максимальна кількість балів: 192					
Розрахунок коефіцієнта: $192 : 100 = 1,92$					
Коефіцієнт – 1,92 Розрахунок: $192(\text{max}) : 1,92 = 100 \text{ A.}$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни передбачає комплексний підхід до її виконання та оптимізується одним завданням у вигляді проєкту.

Розробити, апробувати та представити проєкт у вигляді портфоліо (формат А4) з експериментальної та винахідницької діяльності для дітей дошкільного віку, куди увійдуть методичні рекомендації щодо забезпечення інтересу дитини до дослідницької діяльності, підбірка нескладних дослідів для дітей, розробки конспектів уроків (освітня взаємодія з батьками, мовленнєвий матеріал (вірші, оповідання, загадки, пальчикова гімнастика тощо), наочні картинки, диск з музикою для занять та рефлексії, список використаних джерел та посилання на інтернет-ресурси.

Вимоги до проєкту:

- аналіз чинних документів;
- мета проєкту корелюється з результатом (продуктом) проєкту;
- наявність 3-х етапів проєкту (підготовчий, технологічний, заключний);
- використання дослідницької діяльності як інтегратора в освітньому процесі;
- реалізація методів та прийомів стимулювання творчої, пізнавальної та діяльнісної активності;
- передбачення активного залучення батьків до проєкту;
- реалізація здоров'язбережувальної компоненти початкової освіти.

№	Критерії оцінювання самостійної роботи	Бали
1	Аналіз рекомендованої літератури	5
2	Підготовка матеріалів та обладнання для дослідної роботи дітей у природничо-науковому центрі та самостійного експериментування.	5
3	Відповідність змісту чинним документам	5
4	Методична грамотність у визначенні мети проєкту	5
5	Методичні рекомендації щодо забезпечення інтересу дитини до дослідницької діяльності	5
6	Підбірка нескладних дослідів для дітей дошкільного віку на задану тематику:	5

	«Повітря».	
7	Підбірка нескладних дослідів для дітей дошкільного віку на задану тематику: «Світло. Тепло. Звук.».	5
8	Підбірка нескладних дослідів для дітей дошкільного віку на задану тематику: «Явища та живі організми».	5
9	Підбірка нескладних дослідів для дітей дошкільного віку на задану тематику: «Вода».	5
10	Наявність інтегрованих завдань для дітей	
11	Наявність активних форм роботи з батьками	5
12	Розробка майстер-класу для батьків	5
13	Розробка освітньої форми роботи (молодша гр.)	5
14	Розробка освітньої форми роботи (середня група)	5
15	Розробка освітньої форми роботи (старша група)	5
16	Підібрати наочні картинки	5
17	Підібрати музику для занять та рефлексії	5
18	Оформити список використаних джерел та посилання на інтернет-ресурси	5
19	Естетичність, стилістична грамотність оформлення проєкту у вигляді портфоліо	5
20	Орфографічна грамотність оформлення проєкту у вигляді портфоліо	5
Усього		100

Критерії оцінювання тестових завдань з курсу

Кількість правильних відповідей	Рейтингова оцінка	Оцінка за національною шкалою
23-25	A	«відмінно»
20-22	B	«добре»

16-19	C	«добре»
13-15	D	«задовільно»
9-12	E	«задовільно»
5-8	FX	«незадовільно»
0-4	F	«незадовільно»

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Розрахунок балів подано у табл. 6.1. (с. 12).

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

Основна(базова):

1. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідах. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільноговіку. – К.: Шкільнийсвіт, 2011. – 128 с.

2. Беленька Г.В. Експериментально-дослідницька діяльність у природі: уточнюємо поняття, актуалізуємо завдання / Ганна Беленька // Дошкільне виховання. – 2018. – № 4. – С. 2-7

3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, ; наук. ред.: Г.В. Беленькаї; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т імені Б. Грінченка – К. : Київ. ун-т імені Б. Грінченка, 2020. – с. 440.

4. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. – К.: Генеза, 2013. – 112 с. (Настільна книжка вихователя).

5. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. ред.: Г.В. Беленька, О.А. Половіна, І.В. Кондратець; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна, К.І.Волинець та ін.– К. : ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. – 568 с.

Додаткова:

1. Беленька Г.В. Хочу знати все! або Експериментуйте разом із дітьми / Ганна Беленька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2020. – № 6. – С. 7-11.
2. Волинець Ю.О. Формування готовності майбутніх дошкільних педагогів до екологічного виховання дітей дошкільного віку / Ю.О. Волинець, Н.В. Стаднік // Молодий вчений : науковий журнал. – 2018. – № 2 (54), лютий. – С. 237-240.
3. Горобаха Н.М. Виховання екологічної культури дітей. Посібник для вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових класів / Наталія Михайлівна. – Рівне, «Волинські обереги», 2001 – 212 с.
4. Зайцева Л.І. Розкриваємо таємниці довкілля: методичний посібник / Л.І. Зайцева. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 110 с.
5. Волинець Ю., Заблоцька Л., Відкриваємо таємниці світу / Юлія Волинець, Любов Заблоцька // Дошкільне виховання. – 2014. – № 7 – С. 31–34.
6. Попова Л. Увага-експеримент! або Пізнаємо світ разом / Людмила Попова // Вихователь-методист дошкільного навчального закладу, 2015. – №10 – 23с.
7. Дошкільнятам про світ природи: Діти четвертого року життя (молодший дошкільний вік): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, О.А. Половіна. – К.: Генеза, 2018. – 128 с. – (Настільна книжка вихователя).